

Обществените медии в Югоизточна Европа: Препоръки за надзорни съвети и финансиране

По покана на Медийната програма на фондация „Конрад Аденауер“ двадесет експерти по медийно право от Югоизточна Европа и Германия се срещнаха за да обсъдят законовата рамка на обществените медии. На 8.10.2019 в Тирана те изготвиха препоръки за по-ефективно и политически по-независимо организиране на надзорните съвети, както и за подобряването на финансирането на обществените медии в перспектива. По този начин и със свои следващи проекти Медийната програма иска да даде импулс за възможни реформи на обществените телевизии и радиа в Югоизточна Европа.

Надзорни съвети:

Надзорните съвети (НС) като отражение на обществото: Надзорните съвети трябва да отразяват обществото в съответната страна. В тази връзка се препоръчва членовете на съвета да се увеличат на 20-25 човека. Те би следвало да са представители на организации, значими за обществото. Това ще гарантира широк и независим спектър от мнения. Тук обаче трябва да се има предвид, че членовете не бива да се превръщат в лобисти на организацията си, а да са отдадени на обществения дълг.

Намаляване на политическия натиск и осигуряване на независимост: Тъй като партиите също принадлежат към обществено значимите организации, възможно е участието на членове, които са обвързани партийно или са на държавна позиция. Броят на тези членове трябва да е ограничен. В Германия – след решение на Федералния конституционен съд – членовете на НС с обвързаност към държавни институции или партии не трябва да надвишават една трета от целия съвет. Това би бил възможен модел и за Югоизточна Европа.

По-добре регулиран избор на членове: Членовете на НС трябва да се номинират директно от обществено значимите организации. Избор от парламента или от държавна институция следва да се избягва, защото това може да доведе до политическо влияние. Препоръчва се членовете

да се избират за период от шест години и с възможност само за едно преизбиране. Те трябва да са доказали със своята досегашна работа, че се ангажират за обществото и притежават медийна компетентност, особено свързана с мисията и принципите на обществените медии. За да се избегнат конфликти на интереси, членовете не трябва да заемат позиция в медийната сфера.

Отговорности и права на членовете на НС съгласно основните принципи на обществените медии: Административната работа на надзорните съвети трябва да се регулира с процедурен правилник. Важни точки биха могли да бъдат: Най-малко 60% от всички членове трябва да присъстват за кворум. Те имат право да получават компенсация за участието си на заседанията както и за пътни разходи, но не и заплата за членство. Препоръчва се заседанията да са публични.

Финансиране:

Дългосрочна финансова стратегия за устойчиви резултати: Необходима е перспективна финансова стратегия за няколко години, която да осигурява финансова сигурност. По този начин може успешно да се развият обществените телевизии и радиа в средносрочен и дългосрочен план.

Намаляване на финансовата зависимост: Предпочитан модел би трябвало да бъде финан-

сирането от такси. Само такова директно финансиране от медийния потребител гарантира независимост от държавата и затвърждава виждането, че обществените медии работят в полза на гражданите. Проучване на Медийната програма на фондация „Конрад Аденауер“ показва обаче, че този вид финансиране е най-нежелан от гражданите. Само приблизително 10% от запитаните в Югоизточна Европа предпочитат модела с такси. В тази връзка при решение за подобно финансиране е от особена важност да се изтъкнат функцията и предимствата на обществените медии, както и да се подчертае тяхната изключително важна роля за обществото. Възможно е и финансиране от държавния бюджет. При него обаче съществува голям риск от държавно (политическо) влияние. Затова този вид финансово подпомагане изисква законови правила, които да минимизират риска в най-подобен смисъл. Също така, би могло да се използва фиксиран процент от годишния бюджет.

По-голямо финансиране за качествена журналистика: Водейки се от своята обществена отговорност, обществените телевизии и радиа трябва най-вече да бъдат източник на надеждно и обективно отразяване на новините. Качествената журналистика има нужда обаче от добро финансиране. Затова в перспектива е важно станциите да разполагат с достатъчен бюджет, с който те да могат да изпълняват функциите си, описани от закона.

Активно международно партньорство: Редовен международен обмен между обществените медийни организации би осигурил възможност за обсъждане на актуални събития и проблеми, както и за намиране на общи решения. Това се отнася не само за двете теми, надзорни съвети и финансиране, които се разглеждат в този текст. Като рамкова инстанция обединяваща обществените медии в Европа, най-вече Европейският съюз за радио и телевизия (EBU) би имал водеща роля в инициирането и организирането на подобни редовни срещи. Препоръчителна е и подкрепата на други партньори, които работят на международно ниво, като например Медийната програма на фондация „Конрад Аденауер“.

Препоръките са формулирани на базата на съвместните дискусии на експерти от 11 държави, които са част от работната група по чл. 10 от ЕКПЧ (Европейската конвенция за правата на човека).

*Ръководители на работната група са:
Проф. д-р Йоханес Веберлинг, директор на отдел за медийно право, Европейски университет Виадрина, Франкфурт (Одер)
Хендрик Зитих, директор на Медийната програма Югоизточна Европа на фондация „Конрад Аденауер“, София*

Konrad-Adenauer-Stiftung e. V.

Media Programme South East Europe
Department for European and International Cooperation
www.kas.de/medien-europa
media.europe@kas.de

The text of this publication is published under a Creative Commons license: “Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 international” (CC BY-SA 4.0), <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>